

TÜRKİYE İNSAN HAK İHLALLERİ MART 2021 RAPORU

Av. Dr. M. Sezgin TANRIKULU

İstanbul Milletvekili

TBMM İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU BAŞKANVEKİLİ

MART 2021 HAK İHLALLERİ	
YAŞAM HAKKI	
Cezaevinde Ölüm	5
Kara Mayınları, Sahipsiz Bomba ve Patlayıcılar	2 (çocuk)
Polis ve Asker Araçlarının Neden Olduğu Olaylar	1 (çocuk)
Nefret Suçları	1
Mülteciler	3
Kadın Cinayetleri	28
İş Cinayetleri	142
TOPLAM	182
İŞKENCE OLAYLARI	
İşkence	138
Cezaevlerinde İşkence ve Kötü Muamele	233
<i>Toplantı ve gösterilerde dövülerek, gaz sıkılarak, ters kelepçe takılarak gözaltına alınanlar ile işkence gördüğü halde açıklamayan, suç duyurusunda bulunmayanlar dikkate alındığında gerçek sayının bunun çok üzerinde olduğu ortaya çıkmaktadır.</i>	
TOPLAM	371
DÜŞÜNCEYİ İFADE ÖZGÜRLÜĞÜ	
Mahkum Olan Gazeteci, Yazar, Yayıncı	8
Gözaltına Alınan Gazeteciler	6
Dava/Soruşturma Açılan Gazeteciler (4'ü yabancı)	5
Gazetecilere Saldırıları	1
Toplatma, Ceza, Erişim Engelleme Kararları <i>(129 internet, 5 RTÜK kararı, 1 Basın İlan Kurumu)</i>	135
Basılan Yayınevi (5 kişi gözaltına alındı)	1
Düşünceyi İfade Nedeniyle Gözaltına Alınan, Tutuklananlar <i>(7 gözaltı)</i>	7
Düşünceyi İfade Nedeniyle Mahkûm Olan (5'i sosyal medya)	10
<i>Ancak toplantı ve gösteriler sırasında kısa süreyle gözaltına alınan gazeteciler olduğu unutulmamalıdır.</i>	
ÖRGÜTLENME ÖZGÜRLÜĞÜ	
Tutuklanan Belediye Başkanı, Milletvekili, Parti Yöneticisi	15
Mahkum Edilen Belediye Başkanı, Milletvekili, Parti Yöneticisi	6
Milletvekilliği Düşürme Kararı	1
Kayım Atanan/Görevden Alınan Belediye, Muhtarlık	1
Basılan Parti, Dernek, Meslek Örgütü	1
Kapatma Davası	1
TOPLANTI GÖSTERİ ÖZGÜRLÜĞÜ	
Müdahale Edilen Etkinlik, Basın Açıklaması	25
Yasaklanan Etkinlik, Gösteri, Tiyatro	9
Etkinlik ve Eylemlerin Yasaklandığı İller	8 (2'i ilçe)
Basın Açıklaması, Etkinlik, Eylemlerde Gözaltına Alınanlar, Tutuklananlar	325 (12 çocuk)
Basın Açıklaması, Etkinlik ve Eylemler Nedeniyle Mahkum Olanlar	25
<i>Birçok eylemde kaç kişinin gözaltına alındığını saptamak mümkün olmadığı için bu rakamın gerçeğin çok altında olduğu ortadadır.</i>	

GİRİŞ

* **İstanbul Sözleşmesi:** 20 Mart Günü Resmi Gazete’de yayımlanan Cumhurbaşkanı Kararı ile Türkiye İstanbul Sözleşmesinden çekildi. Kararda, “Türkiye Cumhuriyeti adına 11.05.2011 tarihinde imzalanan ve 10.02.2012 tarihli ve 2012/2816 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile onaylanan **Kadınlara Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi**’nin Türkiye Cumhuriyeti bakımından feshedilmesine, 9 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 3’üncü maddesi gereğince karar verilmiştir” denildi.

Bu karar büyük tepki yaratırken, Türkiye çapında düzenlenen gösterilerde karar protesto edildi.

Bu arada hukukçular ise yasa ile kabul edilen sözleşmeden çekilme/fesih yetkisinin yine TBMM’de olduğunu ve işlemin “yok hükmünde olduğunu dile getirdiler.

* **Avukatlara Baskılar:** Avukat Zafer Çellik, 31 Mart günü Tunceli’de evine düzenlenen baskında gözaltına alındı. Avukat Çellik, 1 Nisan günü tutuklandı.

Şubat ayında Ankara’da kaçırılan TİP Ankara İl Örgütü Yöneticisi Ali Ayduğan, Öğrenci Kolektifleri üyeleri Uğurcan Baynal ve S.B.’nin avukatı Tonguç Cankurt da tehdit edildi.

Olay nedeniyle ABRA Hukuk Bürosu tarafından yapılan açıklamada şöyle dendi:

“Bir hafta önce (26 Şubat 2021) öğrenciler yaşananlarla ilgili Ankara Valiliğine dilekçe vermek istemişlerdi. Ancak öğrenciler daha Valiliğe ulaşmadan, bindikleri taksi yoldan çevrildi ve gidişleri engellendi. Ankara Valiliği önünde öğrencilerin yaşadığı hak gaspını belgelemek ve hukuka aykırı bu işleme karşı çıkmak için delil toplayan büromuz avukatlarından Tonguç Cankurt’un etrafı Ankara Emniyet Müdürlüğü Güvenlik Şube Müdürlüğü ekipleri tarafından sarılmış, telefonuna el konulmaya çalışılmış ve büromuz hedef gösterilerek avukatlığı üzerinden tehdit edilmiştir.”

Görme engelli Avukat Berrak Çağlar ve Avukat Ali Sinan Çağlar, 31 Mart günü İstanbul’da gözaltına alındı.

Diyarbakır’da gözaltına alınan Medeniyetler Beşiğinde Yakınlarını Kaybeden Ailelerle Yardımlaşma ve Dayanışma Derneği (MEBYA-DER) üye ve yöneticilerinin savunmasını üstlenen 18 avukat hakkında Diyarbakır Cumhuriyet Başsavcılığı Adalet Bakanlığının izni olmadan soruşturma açtı.

21 Mart günü Adana’da yapılan Nevruz Kutlaması sırasında, kutlamaya katılan kişilere hakaret eden polise tepki gösteren Avukat Özgür Yakut, fiziksel şiddet uygulanarak gözaltına alındı. Özgür Yakut’un ayak bileğinde ezilme olduğu öğrenildi.

* **İHD Cezaevleri Raporu:** İHD’nin “2020 yılı Cezaevleri Raporu” Mart ayında açıklandı. Raporun cezaevlerinde ölen mahkumlara ilişkin bölümünde şöyle denildi:

“2020 yılı başından bu yana 60 mahpus yaşamını yitirmiştir. Ancak, hapishanelerdeki tüm hak ihlallerinde olduğu gibi yoğun bilgi/veri eksikliği nedeniyle gerçeğin bunun çok üzerinde olduğunu belirtmek zorundayız. Örnek vermek gerekirse, dönemin Adalet Bakanı Bekir Bozdağ, CHP İstanbul Milletvekili Sezgin Tanrıkulu’nun bir soru önermesine 2017 yılında verdiği yanıtta, hapishanelerde 2009 yılında 242, 2010 yılında 260, 2011 yılında 285, 2012 yılında 286, 2013 yılında 265, 2014 yılında 312, 2015 yılında 373 kişinin öldüğünü açıkladı. İHD’nin raporlarında ise 2009 yılında 36, 2010 yılında 35, 2011 yılında 36, 2012 yılında 73, 2013 yılında 33, 2014 yılında 45, 2105 yılında ise (Adalet Bakanlığı verileri eklenerek) 227 kişinin öldüğü bilgisi yer alıyor.”

Raporda 2020 yılında sadece İHD Genel Merkezine 1128 tutuklu ve hükümlünün hak ihlali nedeniyle başvurduğu belirtildi. Raporda, cezaevlerinde 604’ü ağır toplam 1.605 hasta mahkum bulunduğu belirtildi. Bu sayının aslında çok daha yüksek olduğu vurgulanan raporda, sağlık hakkı açısından yaşanan temel sorunlar şöyle sıralandı:

- Aşırı kalabalık koğuşlar

- Revire geç çıkarılma, revirlerden polikliniklere ve polikliniklerden 3. basamak sağlık hizmetlerine sevk işlemlerinde aylarca sıra beklenmesi
- Yoğunluğu kaldıracak nitelik ve kapasitede sağlık hizmeti koşullarının olmaması
- Revirlerde her zaman doktor olmaması
- Bazı hapishanelerde güvenlik görevlilerinin kelepçeleri açmadığı ve hekimlerin de açılmasını talep etmemesi
- Hastane sevklerinin ya geç yapılması ya da hiç yapılamaması
- Sevklerde arama baskısı ve (özellikle astım hastalarını kötü etkileyen) tek hücreli ring araçlarıyla sevk zorlaması
- Ağır hasta mahpusların, hastalıklarının son dönemlerine gelmelerine rağmen tahliye edilmemesi
- Gerek hapishane revirlerinde gerek hastanelerde, hasta mahpusların gerçekten tedavi edilmeyip (ağrı kesici gibi) geçici/belirtileri önleyici ilaçlarla baştan savılması
- Adli Tıp Kurumunun tahliye kararlarını siyasi tutum izleyerek vermemesi, hastane raporlarının Adli Tıp Kurumu tarafından kabul edilmemesi
- Atak geçirme riski bulunan ve/veya kendi ihtiyaçlarını karşılayamayan mahpusların tek kişilik yerlerde tutulması
- Yetersiz iaşe bedelleri
- Isıtılmayan ve havalandırılmayan koşullar
- Mahpusların gün ışığından yeterince faydalandırılmaması
- Diyet yemeklerinin verilmemesi
- Temiz suya erişim sorunları
- Ağır hasta mahpusların salgın hastalık durumunda ciddi risk grubunda bulunması nedeniyle serbest bırakılarak infazlarının ertelenmesini, tutuklu olanların derhal serbest bırakılmasını bir kez daha talep etmekteyiz...

* **Boğaziçi Üniversitesi:** Cumhurbaşkanı'nın AKP Üyesi Prof. Dr. Melih Bulu'yu Boğaziçi Üniversitesine rektör ataması (2 Ocak) üzerine başlayan protestolar Mart ayında da sürdü. **Mart ayı boyunca gerek üniversitede gerekse İstanbul ve diğer kentlerde düzenlenen gösterilerde çok sayıda kişi fiziksel şiddet kullanılarak gözaltına alındı.** Eylemler nedeniyle gözaltına alınıp tutuklanan Murat Can Demirci, 5 Mart günü tutukluluğuna yapılan itirazın kabul edilmesi üzerine tahliye edildi. Diğer tutuklular ile ilgili itirazlar reddedildi.

1 Şubat günü yapılan basın açıklamasında "LGBTİ+ bayrağı taşıdığı" gerekçesiyle hakkında disiplin soruşturması başlatılan bir öğrenciye destek amacıyla 25 Mart günü Kuzey Yerleşkesi'ne girmek isteyen 4 öğrenci, LGBTİ+ bayrağı taşıdıkları gerekçesiyle gözaltına alındı. Kuzey Yerleşke'de boykot için bir araya gelen öğrencilere müdahale eden polis 12 kişiyi fiziksel şiddet kullanarak gözaltına aldı.

25 Mart günü kampüs içinde gözaltına alınan 12 öğrenci, Covid-19 testi için götürüldükleri hastanede kelepçeli muayeneye karşı çıktıkları için polisler tarafından dövüldü. Bir öğrencinin burnunun kırıldığı öğrenildi.

12 öğrencinin gözaltına alınmasını protesto amacıyla 26 Mart günü Çağlayan'da bulunan İstanbul Adliyesi önünde yapılan basın açıklamasında da 52 kişi fiziksel şiddet uygulanarak gözaltına alındı.

2'i tutuklu yedi Boğaziçi Üniversitesi öğrencisi hakkında protesto eylemleri kapsamında açılan dava, 17 Mart günü İstanbul 21. Asliye Ceza Mahkemesinde başladı. Duruşmada, Ömer Şengel, Selahattin Can Uğuzeş ve Doğu Demirtaş'ın tahliyesine, Sena Nur Baş hakkındaki ev hapsi tedbirinin kaldırılmasına karar verildi. Başka bir dosyada tutuklama kararı bulunduğu için serbest bırakılmayan Ömer Şengel, avukatlarının itirazı üzerine 29 Mart günü tahliye edildi.

4 Şubat günü İstanbul Kadıköy'de yapılan basın açıklamasına katılan 4'ü tutuklu 6 kişi hakkında açılan dava da 22 Mart günü İstanbul Anadolu 60. Asliye Ceza Mahkemesinde başladı. Duruşmada, Necmettin Erdem, Akın Karakuş ve Koral Hacibeyoğlu tahliye edildi, Recep Acar ve Yunus Emre Karaca hakkındaki ev hapsi kararı kaldırıldı.

BİLANÇO

YAŞAM HAKKI

Yargısız İnfaz, Dur İhtarı, Rastgele Ateş Açma Olayları:

Davalar:

Ceylan Önkol (12): Ceylan Önkol'un Diyarbakır'ın Lice İlçesi Şenlik Mahallesi'nde askerlerin attığı havan topu mermisinin patlaması sonucu yaşamını yitirmesi (28 Eylül 2009) nedeniyle İçişleri Bakanlığı aleyhine açılan dava, 8 Mart günü sonuçlandı. Bakanlığı yüzde 90 kusurlu bulan Diyarbakır 2. İdare Mahkemesi, Önkol ailesine 182 bin 331 TL maddi, 100 bin TL manevi tazminat ödenmesine karar verdi.

Festus Okey: Nijerya vatandaşı Festus Okey'in İstanbul Beyoğlu İlçe Emniyet Müdürlüğünde öldürülmesi (20 Ağustos 2007) nedeniyle polis Cengiz Yıldız hakkında açılan dava, 17 Mart günü sonuçlandı. İstanbul 21. Ağır Ceza Mahkemesi, Cengiz Yıldız'ı "olası kasıt altında kasten öldürme" gerekçesiyle ömür boyu hapis cezasına mahkum etti. Ceza daha sonra 16 yıl 8 aya indirildi. Yıldız, 13 Aralık 2011 tarihinde sonuçlanan ilk yargılamada 4 yıl 2 ay hapis cezasına mahkum edilmişti. Yargıtay 1. Ceza Dairesi, Okey'in ailesinin avukatlarının müdahillik talebinin reddedilmesi nedeniyle kararı usulden bozmuştu. 5 Haziran 2014 tarihinde yeniden görülen davada mahkeme kararında direnmiş, Yargıtay 1. Ceza Dairesi ise kararı tekrar bozmuştu.

Kara Mayınları, Sahipsiz Bomba ve Patlayıcılar: 2 (çocuk)

21 Mart günü Şırnak Uludere'ye bağlı Yekmal Köyü karakolunun arkasındaki arazide hayvan otlatan Yusuf Ata (14) ve Caner Sak (16) mayın patlaması nedeniyle yaşamını yitirdi.

Polis ve Asker Araçlarının Neden Olduğu Olaylar: 1

31 Aralık 2020 tarihinde Şanlıurfa'da motosikletli polis timlerinin çarpması sonucu yaralanan Ahmet Çetin Genç (17) 14 Mart günü tedavi gördüğü hastanede yaşamını yitirdi.

Davalar

Hrant Dink: Agos Gazetesi Genel Yayın Yönetmeni Hrant Dink'in öldürülmesinde ihmal ve sorumlulukları bulunduğu gerekçesiyle 77 kişi (bir sanık yargılama sürerken öldü) hakkında açılan dava, 26 Mart Günü İstanbul 14. Ağır Ceza Mahkemesinde sonuçlandı. Mahkeme 26 sanığı çeşitli hapis cezalarına mahkum etti. Jandarma görevlileri Yavuz Karakaya, Muharrem Demirkale ömür boyu ("Anayasal düzeni ortadan kaldırmaya teşebbüs"); İstanbul Emniyet Müdürlüğü İstihbarat Daire Başkanlığı Şube Müdürü ve Emniyet Genel Müdürlüğü İstihbarat Daire Eski Başkanı ağırlaştırılmış ömür boyu ("başkasını araç olarak kullanmak suretiyle öldürmek") hapis cezasına mahkum edildi.

Mahkeme, İstihbarat Eski Daire Başkanı ve dönemin İstanbul Emniyet Müdürünün de aralarında olduğu 37 kişinin beraatına karar verdi.

Nefret Suçları/Sivil Çatışmalar: 1 (3 yaralı)

Hazım Özsü (46): Bursa'da yayın yapan Rahmet FM radyosunun programcılarında Hazım Özsü, 9 Mart günü öldürüldü. Özsü'nün "programlarını beğenmeyen" dinleyicisi Halil Nalçacı tarafından öldürüldüğü belirlendi.

Asya: 9 Mart günü İstanbul Beyoğlunda Suriyeli trans kadın Asya'ya saldıran Emre B. gözaltına alındı. Yüzüne tuz ruhu atılan Asya, hastaneye kaldırıldı.

X.X.: adı öğrenilemeyen Suriyeli bir sığınmacı, 21 Mart günü Antalya'nın Fener caddesinde üç kişinin saldırısı sonucu yaralandı. Sığınmacının motosikletine çarpan kamyonette bulunan Ömer B., Ali R. ve Haktan Ç. ayrıca motosikleti de yakıldılar.

Engin D.; Kocaeli'nde işitme engelli Engin D.'ye cinsel yönelimi nedeniyle şiddet uygulayan Fırat Kaya, 25 Mart günü tutuklandı. 22 Mart günü sosyal medya hesabından şiddet görüntülerini yayınlayan Fırat Kaya ile olay sırasında yanında bulunan E.M. ve M.A. gözaltına alındı. Olayın sosyal medyada büyük tepki uyandırması üzerine hızla gözaltına alınan Fırat Kaya, "kasten öldürmeye teşebbüs", "kişiyi hürriyetinden yoksun kılma", "özel hayatın gizliliğini ihlal" ve "kişisel verileri hukuka aykırı bir şekilde yayma" gerekçesiyle tutuklandı.

Davalar:

Ekrem Kaçeroğlu: Reşit Aktaş, Kubilay Aktaş, Murat Keskin ve Suat Dinçer hakkında, İzmir Bornova'da yapılan Kobani eylemleri sırasında (7 Ekim 2014) Ekrem Kaçeroğlu'nu linç ederek öldürdükleri gerekçesiyle açılan dava 29 Mart günü sonuçlandı. İzmir 8. Ağır Ceza Mahkemesi, Reşit Aktaş ve Murat Keskin'e önce ömür boyu hapis cezası verdi, ardından 25'er yıla indirdi. Ömür boyu hapis cezası verilen firari sanık Kubilay Aktaş'ın cezası indirilmedi. Suat Dinçer ise beraat etti. İlk yargılamada verilen karar, İzmir Bölge Adliye Mahkemesi 4. Ceza Dairesi tarafından bozulmuştu.

Mülteciler: 3

19 Mart günü İzmir'in Çeşme İlçesi açıklarında batan bir botta bulunan 3 sığınmacı öldü.

Kadın Cinayetleri: 28

Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformunun verilerine göre Mart ayında en az **28** kadın erkekler tarafından öldürüldü. Raporda, 19 kadının ölümünün de kuşkulu olduğu belirtildi.

İŞKENCE VE KÖTÜ MUAMELE

İşkence Olayları: 138

Mart ayında **biri çocuk** en az **16** kişi (Ömer Faruk Gergerlioğlu, Avukat Tonguç Cankurt, CHP Diyarbakır Hazro İlçe Başkanı Turgut İnce) gözaltında ya da gözaltı merkezleri dışında güvenlik güçlerinin işkencesine maruz kaldığını basına açıkladı, işkence gerekçesiyle suç duyurusunda bulundu ve/veya insan hakları örgütlerine başvurdu.

Ay içinde eylem ve gösterilerde de (çoğunlukla Boğaziçi Üniversitesi ve İstanbul Sözleşmesi eylemleri) **biri çocuk** en az **122** (Avukat Özgür Yakut, HDP Milletvekili Habip Eksik) kişi polisin fiziksel şiddetine maruz kaldı.

Ömer Faruk Gergerlioğlu: 21 Mart günü TBMM’de gözaltına alınan Ömer Faruk Gergerlioğlu, gözaltı işlemi sırasında kötü muameleye maruz kaldı. Kavaklıdere Polis Karakoluna götürülen Ömer Faruk Gergerlioğlu’nun ifadesinde kötü muameleyi anlattığı bölümlerin sivil giyimli bir kişi tarafından çıkartıldığı öğrenildi. Polislerin “müdür” dediği bu kişi, adını ve sicil numarasını avukatların talebine rağmen vermedi.

Ancak, toplantı ve gösterilerde dövülerek, gaz sıkılarak, ters kelepçe takılarak gözaltına alınanlar ile işkence gördüğü halde bunu açıklamayan, suç duyurusunda bulunmayanlar dikkate alındığında gerçek sayının bunun çok üzerinde olduğu ortaya çıkmaktadır.

Cezaevinde Ölüm: 5

H.Y (65): 14 Mart, Afyonkarahisar 1 Nolu T Tipi Cezaevi... Cezası bir yılın altına düşen H.Y denetimli serbestlik hakkından yararlandırılmıyordu.

Ö.A: 4 Mart, Samsun Devlet Hastanesi Yoğun Bakım Servisi... Corona Virüs nedeniyle Samsun Cezaevinden Şubat ayında hastaneye kaldırılan Ö.A’nın ölümünden bir saat önce tahliye kararı verildiği öğrenildi.

M. D: 19 Mart, Hakkari Kapalı Cezaevi... İntihar iddiası...

O.G (26): 29 Mart, Samsun Cezaevi... Yüzde 93 oranında engelli olan ve 6 yaşındaki bir çocuğun zekasına sahip olduğu belirtilen O.G’nin telefon hırsızlığı nedeniyle tutuklandığı öğrenildi ve ölüm nedeni belirlenemedi.

O.S: 5 Mart, Ferizli L Tipi Cezaevi... İntihar...

Cezaevlerinde İşkence ve Kötü Muamele Olayları: 233

Mart ayında, cezaevlerinde ya da götürüldükleri hastane ve adliyelerde fiziksel şiddete maruz kalan çok sayıda tutuklu ve hükümlüye ilişkin haberler basında ve insan hakları örgütlerinin çalışmalarında yer aldı. Bu çerçevede, en az **233** kişinin fiziksel/psikolojik şiddete maruz kaldığı, isteği dışında başka cezaevine gönderildiği, sağlık hakkının engellendiği belirlendi.

Ancak, cezaevleri ile haberleşme olanaklarının zorluğu, mahkumların yaşadıklarını aktarmalarının engellendiği dikkate alınınca, şiddet görenlerin sayısının bunun çok üzerinde olduğu anlaşılacaktır. Ayrıca, cezaevlerinde ayakta sayım uygulaması, sevk ve nakillerde çift kelepçe zorlaması gibi uygulamaların da fiziksel şiddet başlığı altında ele alınması gerekmektedir. Bunların dışında cezaevlerinde, yasaklama kararı olmamasına karşın kitap, gazete ve dergilerin verilmemesi, görüş, havalandırma ve sosyal etkinliklerin keyfi bir biçimde kısıtlanması, hastane sevklerinin gerçekleştirilmemesi gibi birçok sorun yoğun bir biçimde yaşanmaktadır. Bu nedenlerle cezaevlerinde fiziksel ve/veya psikolojik şiddete maruz kalan, hakları keyfi bir biçimde ellerinden alınan tutuklu ve hükümlülerin gerçek sayısını vermenin olanağı bulunmuyor.

DÜŞÜNCE VE İFADE ÖZGÜRLÜĞÜ

Gözüaltına Alınan, Tutuklanan Gazeteciler, Yazarlar:

Mart ayında, biri yabancı en az **6** gazeteci (Zekeriya Güzipek, Enver Aysever, Fransız gazeteci Sylv Mercadier, Ruhi Karadağ, Şener Yılmaz Aslan, Yağmur Kaya) gözüaltına alındı.

Diyarbakır'da yapılacak Nevruz kutlamasını izlemek için 20 Mart günü Türkiye'de gelen Fransız Gazeteci **Sylv Mercadier**, İstanbul Sabiha Gökçen Havalimanında gözüaltına alındı. Sylv Mercadier "Türkiye'ye girişi sakıncalı olduğu" gerekçesiyle 21 Mart günü sınır dışı edildi.

Ancak toplantı ve gösteriler sırasında yaşanan kısa süreli gözüaltılar ya da kamuoyuna yansımaya neden olan olaylar olduğu da unutulmamalıdır.

Davalar:

Mart ayında en az **8** gazeteci (Müyesser Yıldız, İsmail Tükel/ertelendi, Süleyman Acar/**SM**, Songül Yücel/**SM**, Serpil Ünal/**SM**, Hakan Aygün/**SM**, Ali Ergin Demirhan, Nagehan Alçı), gazetecilik faaliyetleri nedeniyle hapis ve/veya para cezasına mahkûm edildi. **4** yabancı gazeteci hakkında dava, **1** gazeteci (Yılmaz Özdi) hakkında soruşturma açıldı. Davalarda **6** gazeteci (Oktay Candemir, Seyhan Avcı, Necdet Önemli, Barış Barıştıran, Arif Aslan, Özer Akdemir) beraat etti, **1** gazeteci (Hazal Ocak/tazminat) hakkındaki dava da reddedildi. [**SM**: **Sosyal Medya**]

Bağımsız Gazetecilik Platformu verilerine göre cezaevinde (2 Nisan itibarıyla) **74** gazeteci bulunuyor.

Gazetecilere Saldırıları:

Levent Gültekin: Gazeteci Levent Gültekin, 8 Mart günü bir programa katılmak için gittiği Halk TV'nin İstanbul Bakırköy'deki merkezi önünde yaklaşık 25 kişinin saldırısına uğradı. Levent Gültekin "Geçen haftaki konuşmamın ardından sosyal medyadan ciddi tehditler aldım, Bakırköy meydanında kanala doğru yürüdüğümde iki kişiyle göz göze geldim. Bunlar beni takip etmeye başladılar, bir süre sonra da saldırdılar" dedi.

Olay nedeniyle 23 Mart günü gözüaltına alınan Ö.D. ve M.E.K. tutuklandı, M.A.D. adli kontrol şartıyla serbest bırakıldı.

Toplatma, Erişim Engelleme Kararları: 135

Anayasa Mahkemesi, Korkusuz Gazetesine "Milletin Parasını Böyle Çarçur Ediyorlar!" başlıklı yazı nedeniyle Basın İlan Kurumunun "bir günlük resmi ilan ve reklamların kesilmesi cezası" vermesine ilişkin bireysel başvuruyu karara bağladı. Karar Resmi Gazete'de yayınlandı. Anayasa Mahkemesi, Anayasa'nın 26. ve 28. maddelerinde güvence altına alınan ifade ve basın özgürlüklerinin ihlal edildiğine karar verdi.

Erişim Engelleme Kararları: 129

* CHP'nin resmi Twitter hesabı (Maliye Eski Bakanı ve Merkez Bankasının Dolar rezervlerine ilişkin üç paylaşım-İstanbul Anadolu 8. Sulh Ceza Hakimliği);

* İyi Parti Grup Başkanvekili Lütfü Türkkan ve CHP Grup Başkanvekili Özgür Özel'in tweetleri (İstanbul Anadolu 8. Sulh Ceza Hakimliği);

* gazetemanifesto.com, eksisozluk.com (İstanbul Bakırköy 6. Sulh Ceza Hakimliği);

* gazeteduvar.com.tr, odatv4.com, susma24.com (İstanbul Bakırköy 6. Sulh Ceza Hakimliği);

* ifade.org.tr (İstanbul 4. Sulh Ceza Hakimliği);

* ifade.org.tr (hakkında taciz şikayeti bulunan akademisyenin bölüm başkanlığına atanması-Rize Sulh Ceza Hakimliği);

* tarimdanhaber.com (Bursa 2. Sulh Ceza Hakimliği);

- * CHP Grup Başkanvekili Engin Özkoç ve CHP Milletvekili Aykut Erdoğan'ın tweetleri (İstanbul Anadolu 8. Sulh Ceza Hakimliği);
- * t24.com.tr (İstanbul Anadolu 4. Sulh Ceza Hakimliği);
- * dw.com.tr, diken.com.tr, gazeteduvar.com.tr (İstanbul Anadolu 4. Sulh Ceza Hakimliği);
- * odatv4.com, cumhuriyet.com.tr, susma24.com (İstanbul Anadolu 4. Sulh Ceza Hakimliği);
- * sol.org.tr, odatv4.com, gercekgundem.com (Erişim Sağlayıcıları Birliği);
- * sozcu.com.tr (Antalya 1. Sulh Ceza Hakimliği);
- * evrensel.net (İstanbul Anadolu 8. Sulh Ceza Hakimliği);
- * hurriyet.com.tr, sabah.com.tr, yenisafak.com (Ankara 7. Sulh Ceza Hakimliği);
- * ifade.org.tr (Hakkındaki rüşvet, tefecilik, görevi kötüye kullanma suç duyurularına karşın soruşturma açılmayan bir Savcıya ilişkin haberlerin engellenmesine haberine engelleme-Bakırköy 5. Sulh Ceza Hakimliği);
- * İstanbul bağımsız Milletvekili Ahmet Şık'ın tweeti (Ankara 5. Sulh Ceza Hakimliği);

İlan Kesme Cezaları: 1

Basın İlan Kurumu, Boğaziçi Üniversitesine atanan rektörün protesto edilmesine ilişkin haberler nedeniyle Evrensel gazetesine 5 gün süreyle ilan kesme cezası verdi.

RTÜK Kararları: 5

- **Halk TV: dört ayrı program nedeniyle 4 kez idari para cezası...**
- **TELE 1: "18 Dakika" programı nedeniyle idari para cezası...**
-

Düşünce Suçuna İlişkin Gelişmeler:

Mart ayında konuşmaları, yazıları ya da düşünceyi ifade özgürlüğü kapsamındaki etkinlikleri nedeniyle yargılanan en az **5** kişi (Edirne Belediye Başkanı Recep Gürkan, İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı Ekrem İmamoğlu, Selahattin Demirtaş) hapis/para cezasına mahkum edildi. Yargılanan **5** kişi (Metin Akpınar, Müjdat Gezen) beraat etti. En az **2** kişi (HDP Eş Genel Başkanı Mithat Sancar, Bilecik Belediye Başkanı Semih Şahin) hakkında soruşturma açıldı.

Sosyal Medya Paylaşımları Nedeniyle Gözaltına Alınanlar, Tutuklananlar:

Mart ayında sosyal medya paylaşımları nedeniyle en az **7** kişi (biri çocuk) gözaltına alındı. Davalarda ise en az **5** kişi (Oyuncu Nilüfer Aydan) hapis/para cezasına mahkum edildi, **1** kişi (Mahmut Alınak) beraat etti.

Hatay'da yaşayan Hüseyin Gör hakkında "bir sosyal medya paylaşımına yapılan yorumu beğenmek yoluyla Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanına hakaret ettiği" açılan davada İstanbul 16. Asliye Ceza Mahkemesi'nin duruşma yapmadan 8 ay 25 gün hapis cezası verdiği ve hükmün açıklanmasının geri bıraktığı öğrenildi.

Ancak, sosyal medya paylaşımlarına ilişkin basın yayın organlarından derlenen bu verilerin gerçek durumu yansıtmaktan çok uzak olduğu unutulmamalıdır.

ÖRGÜTLENME ÖZGÜRLÜĞÜ

Yargılanan Parti ve Belediye Yöneticileri:

Mart ayında parti, belediye, sendika ve derneklerin yüzlerce üye ve yöneticisi gözaltına alındı, **15** kişi de (MEBYA-DER Eş Başkanları Şeyhmus Karadağ, Yüksel Almas, yazar Adil Başaran) tutuklandı. En az **6** belediye eş başkanı, milletvekili hapis/para cezasına mahkûm edildi. En az **3** kişi tahliye edildi.

İHD Eş Genel Başkanı **Öztürk Türkdoğan**, 19 Mart günü sabah evine düzenlenen baskında gözaltına alındı. Türkdoğan, aynı gün adli kontrol şartı ve yurtdışına çıkış yasağı ile serbest bırakıldı.

Milletvekilliği Düşürme Kararı:

Ömer Faruk Gergerlioğlu: HDP Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlunun milletvekilliği, kesinleşmiş hapis cezası kararının 17 Mart günü TBMM Genel Kurulunda okunmasıyla düşürüldü.

Kararın hukuka aykırı olduğu gerekçesiyle TBMM HDP grubunda “Adalet Nöbeti”ne başlayan Gergerlioğlu, 21 Mart günü zor kullanılarak gözaltına alındı. Gergerlioğlu’nun TBMM’yi terk etmemesi nedeniyle Ankara Cumhuriyet Savcılığı’nın açtığı soruşturma nedeniyle gözaltına alındığı öğrenildi. Ömer Faruk Gergerlioğlu aynı gün ifade işlemlerinin ardından serbest bırakıldı.

Basılan Parti, Sendika, Örgüt Binası:

İdil Kültür Merkezi: 5 Mart, İstanbul Okmeydanı... 2 kişi gözaltına alındı...

Kapatılan Örgüt:

Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı HDP’nin kapatılması istemiyle Anayasa Mahkemesinde 17 Mart günü dava açtı.

TOPLANTI VE GÖSTERİ ÖZGÜRLÜĞÜ

Mart ayında, polisin zor kullanarak müdahale ettiği basın açıklaması, bildiri dağıtma, protesto eylemi gibi -en az- **25** etkinlik ve eylemde -en az- (12'i çocuk) **324** kişi gözaltına alındı, **1** kişi tutuklandı. Ay içinde, en az **9** etkinlik, basın açıklaması, toplantı, gösteri, festival, tiyatro ya da film gösterimi valilikler, kaymakamlıklar tarafından engellendi, yasaklandı. Toplantı ve gösteriler nedeniyle açılan davalarda -en az- **19** kişi hapis cezasına mahkum edildi, **6** kişiye para cezası verildi, **29** kişi hakkında dava açıldı.

8 Mart günü İstanbul İstiklal Caddesinde yapılan Feminist Gece Yürüyüşüne katılan 18 kişi 10 Mart günü evlerine yapılan polis baskınlarıyla gözaltına alındı.

Mart ayında **6** il ve **2** ilçede değişik sürelerle tüm eylem ve etkinlikler yasaklandı:

Hakkari (2 Mart itibarıyla 15 gün; 17 Mart itibarıyla 15 gün);

Van (5 Mart itibarıyla 15 gün; 21 Kasım 2016 tarihinden bu yana uygulanan yasak 1.579 güne ulaştı...);

Batman (7 Mart itibarıyla 15 gün);

Tunceli (28 Mart itibarıyla 30 gün);

Şanlıurfa (28 Mart itibarıyla 30 gün);

İstanbul/**Kadıköy** (31 Mart itibarıyla salgın gerekçesiyle süresiz)

Osmaniye (30 Mart itibarıyla 15 gün);